

A Review of Urban Tourism Research: Identifying Future Trends

Review Article

Mostafa Esmaeili Mahyari¹, Hamid Reza Irani^{2*}, Vahid NourmandiPour³

1- Ph.D. of Business Management, Faculty of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran

2- Associate Professor, Faculty of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran

3- Master Student of Business Management, Faculty of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran

ARTICLE INFO

Article History

Received: 2023-11-06

Revised: 2023-11-29

Accepted: 2023-12-12

Keywords

Bibliometric Analysis

Gentrification

Over-tourism

Smart Tourism

Urban Tourism

Visualization

ABSTRACT

Introduction

Cities are selected as tourist destinations due to the diverse array of primary and secondary attractions. The United Nations World Tourism Organization (UNWTO) classifies this form of tourism activity conducted within urban spaces as urban tourism. This type of tourism significantly contributes to the development of cities, as numerous urban areas today attract a substantial number of tourists. From a developmental perspective, the tourism industry is viewed as a valuable tool for local development, providing a positive response to adverse economic changes. In recent years, there has been a notable surge in interest in urban tourism research, with urban tourism evolving into an integral component of tourism studies. Some even argue that it has transformed into a "distinct phenomenon and research field." Despite this, few publications and authors have offered clear definitions of urban tourism. To address this gap, this research employs bibliometric and illustrative methods to conduct a quantitative review of the literature on urban tourism. The objective is not only to present a comprehensive overview of this field but also to identify research trends and highlight key research topics for consideration by active researchers in the field. In essence, this study aims to unveil the quantitative publication process of scientific productions in urban tourism research, including citation patterns, noteworthy articles, influential journals, prominent authors, active countries, and leading universities in this domain. Additionally, it seeks to identify frequent keywords, outline the conceptual structure within this field, and ultimately introduce research topics that hold significance for researchers engaged in urban tourism studies.

Materials and Methods

The current research adopts a descriptive-analytical approach and employs the bibliometric method to investigate the progress and development in the field of urban tourism. The bibliometric method offers advantages in objective analysis and knowledge discovery, facilitated through the use of visual representations. The Web of Science database and its subcategories were chosen for article retrieval and review, focusing on titles, abstracts, and relevant keywords within the research literature. Initially, 1155 articles were retrieved from the database, and subsequently, specific criteria and filters were applied. These criteria included limiting article types to research and review types and restricting the language to English to enhance output quality. This process resulted in 706 articles remaining for analysis. To visualize the data, the data were entered into the VOS viewer

* Corresponding author: hamidrezairani@ut.ac.ir

software, which illustrates patterns in the field of study. Additionally, the software facilitated co-authorship and keyword co-occurrence analysis, contributing to the clustering of knowledge and the identification of main themes.

Findings

According to the findings, there has been a consistent upward trend in the publication of articles since 2006, continuing to the present and reaching its zenith in 2020 with 111 articles. The citation of articles within this field has also experienced a steady increase, peaking at 2727 citations in 2021. Notably, the article titled "Urban Tourism Researches: Recent Progress and Current Paradoxes," authored by Ashworth and Page and published in the *Tourism Management Journal* in 2011, holds the distinction of being the most cited article in this field, accumulating 490 citations. Ashworth and Page further emerge as the most cited authors in this field, with the publication of this influential article and a total link strength of 427. The *Tourism Management Journal* stands out as the most cited journal in the field of urban tourism, boasting 2095 citations for its articles. The findings also highlight England as the most cited country in this field, amassing 2035 citations, coupled with the highest link strength. The Hong Kong Polytechnic University claims the top position among universities in this field, accumulating 625 citations and a total link strength of 169. Upon examination of the most frequent words and the subsequent exploration of the conceptual structure and research streams within this field, a keyword co-occurrence analysis was conducted. Words such as "urban tourism," "tourism," and "over-tourism" were identified as the most frequent. Additionally, the analysis revealed that fundamental topics in this research field include urban tourism, cities, heritage, and places. In recent years, emerging topics such as over-tourism, sustainability, gentrification, peer-to-peer accommodation, and smart tourism have gained attention in research within this field.

Conclusion

The findings of this research confirm the identification of the latest trends. One of the prevailing research trends in urban tourism that has garnered significant attention is over-tourism. Recognized as a prominent urban issue, over-tourism poses a threat to the overall tourism experience and the positive reputation of destinations. This phenomenon has manifested due to the excessive influx of tourists, particularly in European countries, a concern that did not gain widespread discussion until 2017. The heightened density and concentration of tourists adversely impact the daily lives

of residents, leading to issues such as transportation challenges, increased prices, and difficulties in accessing services and retail facilities. Moreover, the presence of tourists in certain destinations raises housing demand, resulting in higher costs and, consequently, the displacement of lower-income residents, exacerbating the problem of gentrification. Commercial gentrification, the displacement of local businesses by foreign brands, and the disruption of the social and economic fabric of neighborhoods due to the growth of tourist rentals as a business are significant consequences that threaten the well-being of urban facilities for the local population. A key solution to address urban problems and over-tourism is smart tourism. Analyzing factors such as travel motivations, travel times, and traffic can empower stakeholders to make informed decisions, optimizing and enhancing tourist attraction to destinations. Smart tourism is also closely tied to sustainability, a crucial aspect in this field, contributing to the sustainable development of urban tourism destinations. Another notable trend in urban tourism is the rise of peer-to-peer accommodations, or in other words shared accommodations, such as couch surfing, driven by technological advancements. Moreover, While China and the United States lead in terms of social structure, European countries have been at the forefront of research in this area. However, a comprehensive review and comparison of tourism literature with scientific developments in urban tourism reveal existing research gaps. Over-tourism has emerged as a pressing issue for tourist destinations, necessitating further investigation into its impact on the tourist experience, its influence on decision-making in the pre-trip stage, and how to anticipate this problem in developing countries within the tourism domain. Additionally, there is a need for research exploring the impact of overtourism on other types of tourists, such as religious tourists in urban areas, given the collective nature of certain events. Despite the ongoing research efforts, the current literature lacks detailed case studies related to urban tourists' experiences with technologies and the provision of personalized services. Future research should delve into the role of smart tourism in urban settings, particularly examining the active participation and co-creation of value by tourists in smart tourism initiatives. Furthermore, the assessment of cities' carrying capacity and sustainability, especially in emerging destinations, should be a focal point. The developments spurred by individual accommodations also warrant exploration, including the dynamics of tourist-host relations, motivations, preferences, needs, and the overall experience of this specific group of tourists. These areas represent crucial avenues for further investigation in the realm of urban tourism.

COPYRIGHTS

©2022 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Esmaeili Mahyari M. Irani H.R. NourmandiPour V. A Review of Urban Tourism Research: Identifying Future Trends. *Urban Economics and Planning* Vol 4(4):58-73. [In Persian]

DOI: 10.22034/UEP.2023.423781.1426

مروری بر پژوهش‌های گردشگری شهری: شناسایی روندهای آینده*

مقاله مروری

مصطفی اسماعیلی مهبیاری^۱؛ حمیدرضا ایرانی^۲؛ وحید نورمندی پور^۳

- ۱- دکتری مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
 ۲- دانشیار گروه مدیریت بازرگانی و کارآفرینی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
 ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران

چکیده

مقدمه

شهرها با داشتن تنوع زیادی از جاذبه‌های اولیه و فرعی به عنوان مقصد گردشگری انتخاب می‌شوند و سازمان جهانی گردشگری ملل متحد این نوع از فعالیت گردشگری را که در فضای شهری انجام می‌شود، گردشگری شهری می‌نامد. گردشگری شهری نقش بسیار مهمی در توسعه شهرها نیز ایفا می‌کند، زیرا امروزه بسیاری از شهرها میزبان تعداد قابل توجهی از گردشگران هستند و در محث توسعه، صنعت گردشگری به عنوان ابزاری سودمند برای توسعه محلی تلقی می‌شود که به عنوان پاسخی مثبت به تغییرات منفی اقتصادی است. در سال‌های اخیر علاقه به پژوهش در حوزه گردشگری شهری به سرعت افزایش یافته و گردشگری شهری شروع به تبدیل شدن به بخشی جدایی‌ناپذیر از مطالعات گردشگری کرده است، تا جایی که برخی استدلال می‌کنند که به یک «پدیده و حوزه تحقیقاتی متمایز» تبدیل شده است؛ اما تعداد کمی از نشریات و نویسندگان به تعریف گردشگری شهری پرداخته‌اند. ارائه مروری کمی بر ادبیات گردشگری شهری می‌تواند علاوه بر ارائه تصویری جامع از این زمینه، روندهای پژوهشی را شناسایی و موضوعات پژوهشی برجسته را به پژوهشگران فعال حوزه معرفی کند تا در پژوهش‌های آتی خود مورد توجه قرار دهند. به بیانی دیگر، پژوهش حاضر با به‌کارگیری روش‌های کتاب‌سنجی و مصورسازی در پژوهش‌های انجام‌گرفته در حوزه گردشگری شهری، در پی کشف روند انتشار کمی تولیدات علمی در حوزه پژوهش گردشگری شهری و استناددهی به آن‌ها، برترین مقالات، مجلات، پژوهشگران، کشورها و دانشگاه‌های فعال در این زمینه، شناسایی واژگان کلیدی پر تکرار و ساختار مفهومی در این زمینه و در نهایت معرفی موضوعات پژوهشی مورد توجه پژوهشگران این حوزه است.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بوده و با به‌کارگیری روش کتاب‌سنجی به بررسی پیشرفت و توسعه در زمینه گردشگری شهری پرداخته است. تحلیل‌های عینی و کشف دانش از مزیت‌های روش کتاب‌سنجی است که با استفاده از مصورسازی محقق می‌شود. پس از انتخاب پایگاه وب‌آساینس (Web of Science) و زیرمجموعه‌های آن برای بازیابی و بررسی مقالات حوزه مورد نظر، مواردی از جمله عنوان، چکیده و واژگان کلیدی مناسب بر اساس ادبیات پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند. ابتدا ۱۱۵۵ مقاله از پایگاه داده بازیابی شد و سپس، معیارها و فیلترهای مناسب شامل محدود کردن نوع مقالات به انواع پژوهشی و مروری و همچنین، محدود کردن زبان مقالات به زبان انگلیسی برای غنی‌تر کردن خروجی عمل شدند. در نتیجه ۷۰۶ مقاله در خروجی باقی ماند و وارد فرایند تحلیل شد. برای انجام مصورسازی نیز داده‌ها وارد نرم‌افزار وی.او.اس ویوئر (VOS viewer) شدند که الگوهای علمی موجود در حوزه مورد مطالعه را نمایش می‌دهد. همچنین با استفاده از این نرم‌افزار تحلیل

اطلاعات مقاله

تاریخ‌های مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۱۵
 تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۰۸
 تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۱

کلمات کلیدی

اعیان‌سازی
 تحلیل کتاب‌سنجی
 گردشگری بیش از حد
 گردشگری شهری
 گردشگری هوشمند
 مصورسازی

گران‌قیمت نخواهند بود که در نتیجه به یکی دیگر از معایب گردشگری بیش از حد و توریستی کردن مناطق یعنی اعیان‌سازی (Gentrification) می‌انجامد. اعیان‌سازی تجاری و ناپدید شدن بازرگانان سنتی محلی، استعمار برندهای خارجی، تهدید بافت اجتماعی و اقتصادی محله به دلیل رشد اجاره‌دهی توریستی به عنوان کسب‌وکار از پیامدهای مهم آن هستند که عملکرد امکانات شهری برای جمعیت محلی را در معرض خطر قرار می‌دهد. یکی از اصلی‌ترین راه‌حل‌های معضلات شهری و گردشگری بیش از حد، گردشگری هوشمند است. تجزیه و تحلیل چرایی سفر به مقاصد خاص، زمان سفر، ترافیک و سایر جنبه‌ها می‌تواند ذی‌نفعان را قادر سازد تا تصمیمات مؤثرتری اتخاذ کنند و جذب گردشگران به مقاصد را بهینه سازند و بهبود دهند و مشتریان و گردشگران نیز می‌توانند تصمیمات هوشمندانه‌تری در ارتباط با گزینه‌های در دسترس بگیرند. گردشگری هوشمند با پایداری به عنوان یکی از موضوعات مهم در این زمینه نیز در ارتباط است و توسعه پایداری مقصدهای گردشگری شهری را موجب می‌شود. از دیگر روندهای موجود در گردشگری شهری نیز موضوع اقامتگاه‌های فرده‌فرد و یا به عبارت دیگر اقامتگاه‌های اشتراکی است که مهم‌ترین شکل آن کاناپه گردی (couch surfing) است. این نوع از اقامت که بر پایه توسعه تکنولوژی به وجود آمده است پدیده‌ای جدید در گردشگری شهری است که روند رو به رشدی در توسعه آن دیده می‌شود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از لحاظ ساختار اجتماعی گرچه چین و ایالات متحده از کشورهای پیشرو در این زمینه هستند اما کشورهای اروپایی بیشترین پژوهش‌ها را در این حوزه داشته‌اند. همچنین بررسی و مقایسه ادبیات گردشگری با پیشرفت‌های علمی گردشگری شهری نشان می‌دهد شکاف‌های پژوهشی بسیاری هنوز در این زمینه وجود دارد. گردشگری بیش از حد هم‌اکنون به مشکلی برای مقصدهای گردشگری تبدیل شده است و برای درک اینکه گردشگری بیش از حد چه تأثیری بر تجربه گردشگران می‌گذارد و در مرحله پیش از سفر به چه میزان بر تصمیم‌گیری گردشگران برای انتخاب مقصد تأثیرگذار است و اینکه آیا کشورهای دیگر به‌ویژه کشورهای در حال توسعه در زمینه گردشگری چگونه باید این معضل را پیش‌بینی کنند، پژوهش‌هایی مورد نیاز است. همچنین پژوهش‌هایی نیز لازم است که این تأثیرگذاری را در ارتباط با دیگر انواع گردشگران مانند گردشگران مذهبی در مناطق شهری مورد بررسی قرار دهد؛ زیرا برخی از این رویدادها در ذات خود جمعی هستند. با وجود پژوهش‌های انجام‌گرفته ادبیات موجود هنوز نیازمند پژوهش‌هایی دقیق و موردی در ارتباط با تجربه گردشگران شهری از تکنولوژی‌ها و ارائه خدمات شخصی‌سازی شده است. پژوهش در زمینه نقش گردشگری هوشمند در گردشگری شهری به‌ویژه مشارکت گردشگران و همچنین هم‌آفرینی آنان در ارزش ایجاد شده در گردشگری هوشمند در شهرها مورد نیاز است. همچنین بررسی ظرفیت تحمل شهرها و پایداری به‌ویژه در مقصدهای نوظهور نیز باید مورد توجه قرار گیرد. تحولات ایجادشده توسط اقامتگاه‌های فرد به فرد نیز شامل روابط گردشگر-میزبان، انگیزه‌ها، ترجیحات، نیازها و تجربه این نوع گردشگران، نیز از جمله موضوعاتی است که در پژوهش‌های آینده باید مورد توجه قرار گیرد.

هم‌تألیفی و هم‌آیندی واژگان نیز برای خوشه‌بندی دانش و شناسایی تم‌های اصلی انجام گرفته است.

یافته‌ها

طبق یافته‌ها سیر صعودی آمار انتشار مقالات از سال ۲۰۰۶ شکل گرفته و تا کنون ادامه پیدا کرده و در سال ۲۰۲۰ با ۱۱۱ مقاله به اوج خود رسیده است. استناددهی به مقالات این حوزه نیز روند صعودی داشته و با ۲۲۲۷ استناد در سال ۲۰۲۱ به اوج خود رسیده است. براساس نتایج جست‌وجوی انجام‌شده مقاله «پژوهش‌های گردشگری شهری: پیشرفت‌های اخیر و پارادوکس‌های فعلی» که توسط اشورث و پیچ در سال ۲۰۱۱ در مجله مدیریت گردشگری منتشر شده است، با ۴۹۰ استناد پر استنادترین مقاله این حوزه به شمار می‌رود. اشورث و پیچ نیز با انتشار این مقاله و قدرت کلی پیوند ۴۲۷، پر استنادترین نویسندگان این حوزه به شمار می‌روند. همچنین مجله مدیریت گردشگری نیز با ۲۰۹۵ استناد که به مقالات آن انجام گرفته به عنوان پر استنادترین مجله حوزه گردشگری شهری مشخص می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهد کشور انگلستان با ۲۰۲۵ استناد که به مقالات آن صورت گرفته، پر استنادترین کشور در این حوزه است که بیشترین قدرت پیوند را نیز دارد. دانشگاه پلی‌تکنیک هنگ‌کنگ نیز با ۶۲۵ استناد و قدرت کلی پیوند ۱۶۹، برترین دانشگاه این حوزه به شمار می‌رود. در پی بررسی واژگان پرتکرار و در نتیجه کشف ساختار مفهومی و جریان‌های پژوهشی این حوزه نیز تحلیل هم‌آیندی واژگان انجام شد و واژگانی از جمله گردشگری شهری، گردشگری و گردشگری بیش از حد به عنوان پرتکرارترین واژگان مشخص شدند. همچنین مشخص شد موضوعاتی از جمله گردشگری شهری، شهرها، میراث و مکان‌ها از موضوعات ابتدایی و بنیادی این حوزه پژوهشی بوده‌اند و در سالیان اخیر مباحثی همچون گردشگری بیش از حد، پایداری، اعیان‌سازی، اقامتگاه‌های فرده‌فرد و گردشگری هوشمند نیز در پژوهش‌های این حوزه مورد توجه قرار گرفته‌اند.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش شناسایی جدیدترین روندها را تأیید می‌کند. یکی از روندهای پژوهشی کنونی در زمینه گردشگری شهری که مورد توجه پژوهشگران واقع شده است، گردشگری بیش از حد است که به عنوان یکی از معضلات شهری شناخته شده و به عنوان یک تهدید برای تجربه گردشگری و در نهایت برای حسن شهرت یک مقصد در نظر گرفته می‌شود. این پدیده به دلیل ورود بیش از حد گردشگران در کشورهای اروپایی اتفاق افتاده است که تا پیش از سال ۲۰۱۷ وارد جریان اصلی بحث و گفت‌وگو قرار نگرفته بود. با افزایش تراکم و تجمیع گردشگران، زندگی روزمره ساکنان به واسطه بروز مشکلات در زمینه‌هایی از جمله رفت و آمد، سطوح بالاتر قیمت‌ها و یافتن امکانات خدماتی و خرده‌فروشی، تحت تأثیر منفی قرار می‌گیرد. همچنین، حضور گردشگران در بعضی از مقاصد گردشگری باعث افزایش تقاضا برای مسکن و در نتیجه گران شدن مسکن می‌شود که در نهایت ساکنان فقیر اغلب قادر به پرداخت اجاره و زندگی در محله‌های

مقدمه

آن زمینه پژوهشی هستند را به دانشگاهیان و پژوهشگران فعال در آن زمینه معرفی کند که این امر مهم‌ترین دانش افزایی و نوآوری این نوع پژوهش‌ها است. علاوه بر این با مشخص کردن مهم‌ترین پژوهش‌ها و خاستگاه‌های اجتماعی آن‌ها، پژوهشگران این زمینه می‌توانند نظریه‌ها و ریشه این نوع از تفکر و مکاتب فکری آن‌ها را شناسایی کنند. تا کنون مرورهای کتاب‌سنجی در زمینه‌های مختلف گردشگری انجام گرفته است مانند گردشگری روستایی [۱۸]، گردشگری تاریخی و میراثی [۱۹]، گردشگری خوراک [۲۰] و... ادبیات گردشگری شهری نیز نیازمند به مرور کمی در این زمینه است تا بتوان علاوه بر ارائه تصویری جامع از این زمینه پژوهشی، شکاف‌های نظری و علمی موجود در گردشگری شهری را به پژوهشگران علاقه‌مند معرفی کرد. رویکرد کتاب‌سنجی با استفاده از نرم‌افزارهای مصورسازی می‌تواند تصویری کلی از وضعیت پژوهشی در زمینه گردشگری شهری ارائه کرده و پژوهشگران را به‌ویژه دانشجویان را از زمینه‌های پژوهشی کنونی مطلع سازد. به بیان دیگر، به پژوهشگران یاری می‌رساند تا در کمترین زمان ممکن با وضعیت پژوهش‌های انجام‌گرفته در گردشگری شهری آشنایی یافته و در پژوهش‌های آنی خود مورد توجه قرار دهند. بنابراین پژوهش حاضر قصد دارد با به‌کارگیری روش کتاب‌سنجی بر پژوهش‌های انجام‌گرفته در حوزه پژوهش گردشگری شهری، تصویری کلی از این حوزه و روند آن تا کنون ارائه دهد و جریان‌ها و شکاف‌های پژوهشی را مورد بررسی قرار دهد. به عبارتی این پژوهش در پی پاسخ به سؤالات زیر است:

- ۱) روند انتشار کمی تولیدات علمی در حوزه پژوهش گردشگری شهری تا کنون چگونه بوده است؟
- ۲) استناد به پژوهش‌های صورت‌گرفته در این حوزه چه روندی داشته و پراستنادترین مقالات کدام بوده‌اند؟
- ۳) پراستنادترین مجلات، پژوهشگران، کشورها و دانشگاه‌ها کدام بوده‌اند؟
- ۴) واژگان کلیدی پرتکرار و ساختار مفهومی در این زمینه چگونه بوده و کدام موضوعات پژوهشی هم‌اکنون مورد توجه پژوهشگران این زمینه قرار دارد؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

با توسعه جامعه بشری، امروزه دیدگاه‌ها و نظریه‌های سابق در رابطه با شهرها و صنعت گردشگری نیز دچار تغییر و تحول شده است. در پی این تحول، پتانسیلی که گردشگری و پیامدهای متعدد مثبت آن در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی می‌تواند داشته باشد، شهرها را به جای رقابت صنعتی به سمت رقابت گردشگری سوق داده و شهرهای گردشگری را جایگزین شهرهای صنعتی کرده است [۲۱]. بنابراین شهرها به دلیل طیف وسیعی از جاذبه‌ها، مراکز اقامتی و سایر امکانات گردشگری که در بافت شهری خود جای داده‌اند [۲۲]، و علاوه بر اینکه خاستگاه مسافران جهانی هستند، تبدیل به مقاصد اصلی یا نقاط گانونی اصلی برنامه‌های سفر گردشگران شدند [۲۳]. وجود جاذبه‌های متنوع و بزرگ از جمله موزه‌ها، بناهای یادبود، بافت تاریخی، تئاترها، استادیوم‌های ورزشی، فضاهای سبز و طبیعی، شهرسازی، مراکز خرید، مکان‌های مربوط به رویدادهای مهم و غیره نقش مهمی در شکل‌گیری شهرهای گردشگری و جذب گردشگران دارد [۲۴]. امروزه، شهرهای کوچک و بزرگ بسیاری در دورترین نقاط جهان با جذابیتی که ایجاد کرده‌اند، هر ساله میزبان جمع کثیری از گردشگران از نقاط مختلف جهان هستند [۲۵].

رونق و رشد چشمگیر گردشگری شهری از اواخر دهه ۱۹۹۰ اتفاق افتاده است. حرکت هر چه بیشتر به سمت شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه از عواملی بوده که گردشگری متمرکز بر مقاصد شهری را به یکی از اشکال مهم گردشگری تبدیل کرده و به رشد آن کمک کرده است [۲۵]. همچنین این روند با ظهور و تقویت حمل‌ونقل هوایی ارزان قیمت (Low Cost Carrier)، همراه با بهبود اتصال شهرها در نقاطی از جمله اروپا نیز تقویت شده و در نتیجه تعطیلات کوتاه شهری با هزینه‌های به‌صرفه با پروازهای کم‌هزینه، برای تعداد فزاینده‌ای از بازدیدکنندگانی که شهرها را برای تعطیلات آخر هفته یا تعطیلات کوتاه انتخاب می‌کنند، گزینش‌های امکان‌پذیر شده است

مقاصد گردشگری اغلب به صورت پراکنده و بر اساس دیدگاه‌ها و اهداف مختلف تعریف شده‌اند که متشکل از شرکت‌ها و ذی‌نفعان با اهداف متنوع و استراتژی‌هایی برای ارائه محصولات و خدمات متفاوت است [۱]. شهرها با داشتن تنوع زیادی از جاذبه‌های اولیه و فرعی و به دلایل مختلفی از جمله گذران اوقات فراغت، تجارت، خرید، حضور در کنفرانس و غیره به عنوان مقصد انتخاب می‌شوند [۲]. در تاریخ نیز شهرها همیشه به دلیل داشتن چیزهایی برای دیدن و انجام دادن توسط گردشگران مورد بازدید قرار گرفته‌اند. سازمان جهانی گردشگری ملل متحد این نوع از فعالیت گردشگری را که در فضای شهری انجام می‌شود و طیفی گسترده و ناهمگن از تجربیات فرهنگی، اجتماعی، معماری، و غیره را دربرمی‌گیرد، گردشگری شهری می‌نامد [۳]. گردشگری شهری عبارت است از: مسافرت به یک شهر با انگیزه‌های گوناگون که برپایه جاذبه‌ها، امکانات و تسهیلاتی از شهر مقصد بوده که در شخص ایجاد جذابیت و انگیزه کرده است [۴]. تحولی که گردشگری شهری در دهه‌های گذشته تجربه کرده است حتی سرعت بیشتری نسبت به سایر انواع گردشگری داشته است [۵]. در محث توسعه، صنعت گردشگری به عنوان ابزاری سودمند برای توسعه محلی در محیط‌های شهری و روستایی تلقی می‌شود که به عنوان پاسخی مثبت به تغییرات منفی اقتصادی است [۶]. بنابراین گردشگری شهری نقش بسیار مهمی در توسعه شهرها نیز ایفا می‌کند، زیرا امروزه بسیاری از شهرهای جهان با جذابیتی که ایجاد کرده‌اند، میزبان تعداد قابل توجهی از گردشگران داخلی و خارجی هستند [۷].

علاقه به پژوهش در حوزه گردشگری شهری از دهه ۱۹۸۰ آغاز و به سرعت افزایش یافته است. قبل از آن، ادبیات دانشگاهی در مورد گردشگری شهری بسیار محدود بود [۸]. پس از آن، گردشگری شهری شروع به تبدیل شدن به بخشی جدایی‌ناپذیر از مطالعات گردشگری کرد، تا جایی که برخی استدلال می‌کنند که به یک «پدیده و حوزه تحقیقاتی متمایز» تبدیل شده است [۹]؛ اما تعداد کمی از نشریات و نویسندگان به تعریف گردشگری شهری پرداخته‌اند. برخی از نویسندگان این مفهوم را به عنوان یک فعالیت اقتصادی درک می‌کنند [۱۰]، برخی دیگر آن را به عنوان یک پدیده اجتماعی چندوجهی در نظر می‌گیرند [۱۱] و برخی دیگر آن را به عنوان سفرهای کوتاه به شهرها یا مکان‌های با تراکم جمعیت بالا تعریف می‌کنند [۱۲]. همچنین برخی نویسندگان نیز آن را تعریف نمی‌کنند، بلکه آن را به عنوان یک سیستم مدیریت می‌کنند [۱۳].

مرور کتاب‌سنجی روشی است که بدنه پژوهشی در ادبیات موجود را مورد بررسی قرار می‌دهد و شکاف‌های پژوهشی و محدودیت‌های دانشی در یک موضوع خاص را مشخص می‌کند [۱۴]. مرور کتاب‌سنجی دارای رویکردی کمی و عینی است که به بررسی کامل پژوهش‌های یک زمینه خاص علمی می‌پردازد و کیفیت علمی منابع و اثرگذاری کارهای انجام‌گرفته را مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌دهد. همچنین رویکرد کتاب‌سنجی از سوگیری‌هایی که بر اثر مداخله پژوهشگر در اجرای پژوهش به وجود می‌آیند اجتناب می‌کند و تصویری جامع از جامعه علمی را به نمایش می‌گذارد [۵] و [۱۶]. در مقایسه با بررسی ادبیات ساختاریافته، در این روش نقشه‌برداری علمی تمرکز کلان بیشتری دارد و هدف آن یافتن الگوهایی در ادبیات به عنوان مجموعه کار است و در حالی که مرور ادبیات سنتی عمق را ارائه می‌کند، روش‌های کتاب‌سنجی می‌توانند گستره وسیعی از سده‌ها، حتی هزاران مطالعه را ارائه دهند. آن‌ها همچنین می‌توانند توصیف گرافیکی یک زمینه تحقیقاتی را ارائه دهند. همچنین، روش‌های کتاب‌سنجی می‌توانند باعث افزایش عینیت در مرور ادبیات شوند [۱۷].

با توجه به مزیت‌های این نوع مرور کمی بر مرورهای کیفی، ارائه مروری کمی بر ادبیات گردشگری شهری می‌تواند علاوه بر ارائه تصویری جامع از این زمینه، روندهای پژوهشی گذشته تا کنون و همچنین روندهای پژوهشی آنی را شناسایی و موضوعات پژوهشی غالب که مهم‌ترین مسئله و دغدغه روز

• تنوع در اجزای ناهمگون آن در انجام فعالیت‌های گردشگری؛
• پیوندهای شبکه‌ای میان اجزای گردشگری شهری و محیط‌های آن.
در راستای درک بهتر مفهوم گردشگری شهری، در گذشته پژوهش‌های مروری متعددی صورت گرفته است. در پژوهشی رومرو کارسیا و همکاران (۲۰۱۹) به بررسی وسعت ادبیات گردشگری شهری با استفاده از رویکرد سیستمی برای ترسیم خط سیر تحقیقاتی خود و شناسایی روندهای آن پرداختند. آن‌ها بر اساس یافته‌های خود، کارهای آینده را با استفاده از رویکرد سیستمی توسعه داده و ابزارهایی برای آن پیشنهاد دادند [۱۳]. در پژوهشی دیگر ادواردز و همکاران (۲۰۰۸) با توجه به اهمیت مطالعات گردشگری شهری و تمرکز بر مناطق توریستی شهری که علاقه محققان و سیاستگذاران را برای درک پدیده گردشگری شهری به دنبال داشته، مطالعه‌ای در این راستا انجام دادند. آن‌ها به بررسی ادبیات گردشگری شهری پرداختند و روندی برای شناسایی مناطق برای انجام تحقیقات گردشگری شهری تشریح کردند. در نهایت تلاش کردند چارچوبی مفهومی که می‌تواند برای تمرکز تحقیقات آینده گردشگری شهری مورد استفاده قرار گیرد، ارائه دهند [۱۹]. در مقاله مروری دیگری در حوزه پیشرفت مدیریت گردشگری، اشوورث و پیچ (۲۰۱۱) به بهبود درک و دانش از برنامه‌های تحقیقاتی در گردشگری شهری با بررسی پارادوکس‌های مرتبط با چنین برنامه‌هایی پرداختند و نیاز به اتخاذ رویکردی برون‌گرا و جامع‌تر که با حوزه وسیع‌تر علوم اجتماعی مرتبط است را برجسته کردند [۲۳]. همچنین پاسکویلی (۲۰۱۵) نیز در مطالعه‌ای با هدف برجسته کردن دیدگاه‌های تحلیلی نوظهور در مورد نقش، معنا و اهمیت سفر جهانی برای شهرها، به بررسی ادبیات بین‌المللی در مورد گردشگری شهری پرداخته و تغییر دیدگاه در این حوزه را مورد بحث قرار داده است [۲]. در پژوهش‌های داخلی، فرجی راد و سید نصیری (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «رویکردهای تحلیلی در توسعه پایدار گردشگری شهری» ضمن شناسایی جایگاه و اهمیت گردشگری شهری و بررسی مفاهیم و روند تکاملی آن، به فرایندهای مربوط به راهبردهای توسعه پایدار گردشگری شهری و ارزیابی ارتباط بین توسعه شهری و گردشگری پرداختند و همچنین، پیامدها و آثار مثبت و منفی این نوع گردشگری را مورد مطالعه قرار دادند [۳۲]. در مطالعه‌ای دیگر نیز خزایی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «گردشگری شهری و توسعه پایدار» به بررسی تحلیلی مناسبات گردشگری و توسعه پایدار شهری با استفاده از داده‌های اسنادی- کتابخانه‌ای پرداختند [۲۱]. پژوهش‌های انجام شده با وجود بینش‌های ارزشمندی که در حوزه پژوهش گردشگری شهری ارائه داده‌اند، همگی از نوع کیفی بوده و مروری در این حوزه که تصویری کلی از پژوهش‌های انجام گرفته و جریان‌های پژوهشی ارائه دهد، یافت نشد. ادبیات گردشگری شهری، نیازمند پژوهشی است که به بررسی جریان‌های پژوهشی گذشته تا حال پرداخته و موضوعات و شکاف‌های پژوهشی آتی را مشخص کند.

مواد و روش‌ها

این پژوهش که از نوع توصیفی- تحلیلی است، با استفاده از روش‌های کتاب‌سنجی به بررسی پیشرفت و توسعه در زمینه علمی مورد نظر می‌پردازد و با روش‌های مصورسازی همراه است. کتاب‌سنجی که توسط پرپچارد در سال ۱۹۶۹ معرفی شد، روشی آماری است که برای تحلیل ادبیات دانشگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرد و هدف آن، دستیابی به یافته‌های عینی در ارتباط با یک موضوع خاص است [۳۳ و ۳۴]. در این پژوهش پایگاه وب‌آوساینس (Web of Science) و زیرمجموعه‌های آن به عنوان معتبرترین پایگاه داده نمایه‌سازی و چکیده در جهان که دربرگیرنده مجلات با کیفیت بالا است، برای بازبانی داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت [۳۵ و ۳۶]. سپس برای تعیین قلمروی جست‌وجو، عنوان، چکیده و واژگان کلیدی مناسب بر اساس ادبیات پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند. همچنین از نظر زمانی هیچ نقطه آغازی برای جست‌وجوی مقالات تعیین نشد و تمامی مقالات حوزه گردشگری شهری تا ۲۶ دسامبر ۲۰۲۲ مورد استفاده قرار گرفتند. کلیدواژگان مورد استفاده

[۲]. انگیزه گردشگران در این نوع از گردشگری می‌تواند شامل مواردی از جمله بازدید از میراث فرهنگی و جاذبه‌ها، تفریح و اوقات فراغت، دیدار دوستان و اقوام، مسافرت‌های تجاری، حضور در رویدادها، زیارت و دلایل مذهبی، دلایل شخصی و... باشد [۲۴]. در حالی که طبق پیش‌بینی‌ها، تعداد گردشگران بین‌المللی تا سال ۲۰۳۰ به طور متوسط سالانه ۳/۳ درصد افزایش خواهد یافت [۲۶]، تحلیل‌های اخیر از روند سفرها در جهان نشان می‌دهد گردشگری شهری با افزایش قابل توجهی که در حجم تعطیلات شهری بوده، بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ به میزان ۴۷ درصد افزایش یافته است [۲۷].

به طور کلی، طبق تعریف سازمان جهانی گردشگری، گردشگری شهری مربوط به سفر به شهرها (یا به طور کلی، به مکان‌هایی با تراکم جمعیت بالا) است که معمولاً با اقامت‌های کوتاه مشخص می‌شود [۲۵]. البته برای بازدید از یک شهر، معیار سنتی مدت زمان کوتاه لزوماً معتبر نیست [۲]. گردشگری شهری شامل فعالیت‌هایی در حوزه گردشگری است که در فضای شهری انجام می‌شود. ویژگی‌های ذاتی در گردشگری شهری به وسیله اقتصاد مبتنی بر بخش غیر کشاورزی و شامل بخش‌هایی مانند اداره، تجارت، تولید، خدمات و وجود نقاط گره حمل‌ونقل است. گردشگران شهری در مقصدهای شهری به دنبال تجربیات فرهنگی، معماری، تکنولوژیکی، اجتماعی و طبیعی و محصولات برای گذران اوقات فراغت و یا کسب‌وکار هستند [۲۸]. در تعریف دیگر، گردشگری شهری عبارت است از مسافرت به شهرها با انگیزه‌های مختلف و بر اساس جاذبه‌ها و امکانات جذاب موجود در شهر [۲۹] که شامل فعالیت‌های گردشگران بین‌المللی یا داخلی و همچنین ساکنان محلی است و در مناطق شهری و برای بازدید از مناظر طبیعی، امکانات و زیرساخت‌ها و دیگر عناصر جذاب موجود در شهر اتفاق می‌افتد [۳۰]. همچنین در تعریف دیگر، گذران اوقات فراغت در محدوده سکونت شهری شهروندان و فضاهای باز درون شهری از جمله مراکز فرهنگی، تاریخی و تفریحی یا تجاری مانند پارک‌ها، شهربازی‌ها، مراکز خرید و... نیز به عنوان توصیفی از گردشگری شهری برشمرده می‌شود. این نوع از گردشگری که بخشی از گذران اوقات فراغت شهروندان عصر پساامدرنیته در نظر گرفته می‌شود، حد فاصل گذران اوقات فراغت در خانه و خارج از شهر در نظر گرفته می‌شود [۲۴]. گردشگری شهری به دو صورت می‌تواند وجود داشته باشد: (۱) گردشگری شهری خاص/یکجانشین که در این نوع از گردشگری شهری، مقصد تنها یک شهر خاص است و گردشگران کل طول مدت اقامت خود را در همان شهر می‌گذرانند و به فعالیت در همان شهر می‌پردازند؛ و (۲) گردشگری شهری مختلط/کوجنده که در این نوع از گردشگری شهری، هدف گردشگران علاوه بر فعالیت و گذران اوقات در شهر اصلی مقصد، رفتن به شهرهای کوچک، روستاها و بازدید از جاذبه‌های اطراف شهر اصلی نیز است [۳۱].

با آنکه ظهور مفهوم گردشگری شهری در فهرست تحقیقات، به دهه ۱۹۸۰ میلادی بازمی‌گردد [۷]، اما در عین حال تعریف دقیق مفهوم گردشگری شهری یکی از چالش‌های نهفته در ادبیات باقی مانده است [۱۳]. گردشگری شهری، از ابهام در تعریف و مرزبندی آن، به عنوان یک پدیده پیچیده در نظر گرفته شده است که در محیط‌های شهری بسیار پیچیده اتفاق می‌افتد. پیوندها و تعاملات بین عوامل پیچیده، مانند گردشگری و شهر نیز می‌تواند پیچیدگی مفهوم آن را افزایش دهد. بنابراین چالشی که گردشگری شهری با آن مواجه است، این است که در معرض ظهور محیط‌هایی پویا و پیچیده قرار دارد که باید مدام به تجزیه و تحلیل آن پردازد و پیوندهای موجود در آن را نیز بررسی کند؛ برای مثال، چالش شهرها در گنجاندن فناوری‌ها به عنوان یک عنصر کلیدی در مدل‌های مدیریت شهری و در نتیجه، اتخاذ مدل‌های شهری مختلف، مانند شهر دیجیتال و شهر هوشمند، موجب درگیری و تحول مفهوم گردشگری شهری نیز می‌شود. در نهایت به طور کلی گردشگری شهری به دلیل داشتن سه ویژگی به عنوان یک سیستم پیچیده در نظر گرفته می‌شود [۱۳]:

• باز بودن نسبت به محیط (شهرها) که باعث تکامل آن در کنار شهرها می‌شود؛

برای جست‌وجو عبارت‌اند از:

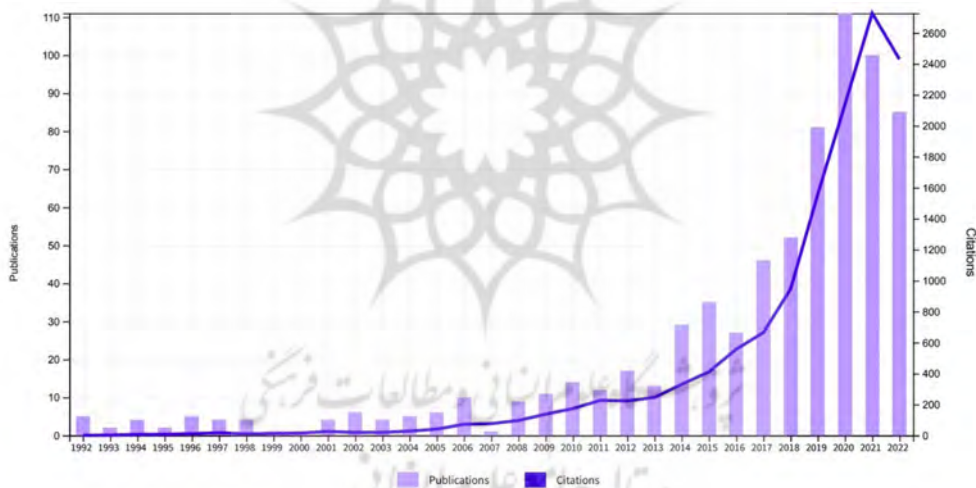
“Urban tourism”, “Urban” AND “Tourism”

■ بحث و یافته‌ها

در پاسخ به اولین سؤال پژوهش، داده‌های بازبایی شده از پایگاه داده وب آو ساینس نشان‌دهنده پویایی روند انتشار مقالات این حوزه و رشد آن هستند. طبق یافته‌ها آمار انتشار مقالات تا سال ۲۰۰۵ از ۶ عدد در سال فراتر نرفته بود، اما در نهایت پس از گذشت بیش از یک دهه از شکل‌گیری این حوزه پژوهشی، سیر صعودی آمار انتشار مقالات از سال ۲۰۰۶ با انتشار ۱۱ مقاله شکل گرفت و این روند افزایشی تا کنون ادامه پیدا کرده است. یافته‌ها نشان می‌دهد سال ۲۰۲۰ با ثبت ۱۱۱ مقاله رکورد انتشار مقالات حوزه پژوهش گردشگری شهری را از ابتدا تا کنون به خود اختصاص داده است. همچنین داده‌های بازبایی شده نشان‌دهنده روند صعودی استناددهی به مقالات منتشرشده در حوزه گردشگری شهری نیز است. یافته‌ها نشان می‌دهد استناددهی به مقالات این حوزه یک سال پس از انتشار اولین مقالات آن، از سال ۱۹۹۳ آغاز شده است. این روند از ابتدا سیر صعودی به خود گرفته و از تعداد ۲ استناد انجام گرفته در سال ۱۹۹۳، به ۲۷۲۷ استناد در سال ۲۰۲۱ رسیده که بیشترین میزان استناددهی به مقالات این حوزه از ابتدا تا کنون بوده است. شکل ۲ نمودار آمار انتشار مقالات حوزه پژوهش گردشگری شهری و استنادهای صورت گرفته به آن‌ها را نشان می‌دهد. در جدول ۱ نیز این آمار با جزئیات و به تفکیک سال ارائه شده است.

ابتدا ۱۱۵۵ مقاله از پایگاه داده بازبایی شد. سپس معیارها و فیلترهای مناسب برای حذف پژوهش‌های غیرمرتبط و غنی‌تر کردن خروجی مورد استفاده اعمال شدند. با توجه به هدف پژوهش که بررسی روند جهانی مقالات حوزه گردشگری شهری است، زبان مقالات مورد بررسی به عنوان اولین معیار، به زبان انگلیسی محدود شد و ۸۲۲ مقاله در خروجی باقی ماند. دومین معیار، محدود کردن انواع مقالات مورد استفاده به مقالات مروری و پژوهشی بود. با اعمال این فیلتر نیز ۷۰۶ مقاله در خروجی باقی مانده و وارد فرایند تحلیل شد. در نهایت نیز برای انجام تحلیل کتاب‌سنجی، اطلاعات کامل کتاب‌سنجی مقالات موجود در خروجی از جمله عنوان، چکیده، وابستگی سازمانی، منابع و غیره مورد استفاده قرار گرفتند [۳۷].

ارزش روش کتاب‌سنجی بر تحلیل‌های عینی و کشف دانش است که با استفاده از مصورسازی صورت می‌پذیرد. در این روش، روابط میان مطالعات، مورد بررسی قرار گرفته و روندهای آینده مورد بررسی قرار می‌گیرند [۳۸]. یکی از نرم‌افزارهای پرکاربرد در این زمینه وی. او. اس. ویوئر (VOS viewer) است که در این پژوهش برای مصورسازی و نمایش الگوهای علمی موجود مورد استفاده قرار گرفته است [۳۹]. همچنین از تحلیل هم‌تالیفی و هم‌آیندی واژگان نیز برای خوشه‌بندی دانش و شناسایی تم‌های اصلی زمینه علمی استفاده شده است [۴۰].

شکل ۱. نمودار آمار انتشار مقالات و استنادهای صورت گرفته به آن‌ها

جدول ۱. آمار انتشار و استنادهای انجام گرفته به مقالات به تفکیک سال

سال	تعداد انتشار	تعداد استناد	سال	تعداد انتشار	تعداد استناد	سال	تعداد انتشار	تعداد استناد
۲۰۲۲	۸۵	۲۴۳۰	۲۰۱۱	۱۲	۲۲۶	۲۰۰۰	۱	۱۵
۲۰۲۱	۱۰۰	۲۷۲۷	۲۰۱۰	۱۴	۱۱۳	۱۹۹۹	۱	۱۳
۲۰۲۰	۱۱۱	۲۳۳۸	۲۰۰۹	۱۱	۹۶	۱۹۹۸	۴	۱۰
۲۰۱۹	۸۱	۱۵۵۷	۲۰۰۸	۹	۹۶	۱۹۹۷	۴	۱۷
۲۰۱۸	۵۲	۹۴۵	۲۰۰۷	۱	۷۶	۱۹۹۶	۶	۱۱
۲۰۱۷	۴۶	۶۶۴	۲۰۰۶	۱۰	۷۳	۱۹۹۵	۲	۷
۲۰۱۶	۲۷	۵۵۶	۲۰۰۵	۶	۴۰	۱۹۹۴	۴	۶
۲۰۱۵	۳۵	۴۱۱	۲۰۰۴	۵	۲۸	۱۹۹۳	۲	۲

سال	تعداد انتشار	تعداد استناد	سال	تعداد انتشار	تعداد استناد
۲۰۱۴	۲۹	۳۳۰	۲۰۰۳	۴	۱۹
۲۰۱۳	۱۳	۲۴۵	۲۰۰۲	۶	۱۹
۲۰۱۲	۱۷	۲۲۳	۲۰۰۱	۴	۲۵

برترین مقالات

گوتیرز و مینگوئز با عنوان «شناسایی نقاط داغ گردشگری بر اساس شبکه‌های اجتماعی: تحلیل مقایسه‌ای کلان‌شهرهای اروپایی با استفاده از سرویس‌های اشتراک عکس و GIS» [۴۰] با ۲۰۹ استناد در رده دوم و مقاله برامول و راودینگ با عنوان «تصاویر بازاریابی گردشگری از شهرهای صنعتی» [۴۱] با ۱۹۴ استناد در رده سوم قرار دارد. ده مقاله پراستناد حوزه پژوهش گردشگری شهری به همراه اطلاعات آن‌ها در جدول ۲ نمایش داده شده‌اند.

بر اساس نتایج جست‌وجوی انجام‌شده در پایگاه داده برای پاسخ به دومین سؤال پژوهش، پراستنادترین مقالات حوزه پژوهش گردشگری شهری مشخص شدند. بر این اساس مقاله «پژوهش‌های گردشگری شهری: پیشرفت‌های اخیر و پارادوکس‌های فعلی» که توسط اشوورث و پیچ در سال ۲۰۱۱ در مجله مدیریت گردشگری منتشر شده است [۲۲]، با ۴۹۰ استناد پراستنادترین مقاله این حوزه به شمار می‌رود. پس از آن مقاله گارسیا پالومرز،

جدول ۲. پراستنادترین مقالات حوزه پژوهش گردشگری شهری

رتبه	عنوان مقاله	نویسندگان	سال انتشار	مجله	تعداد استناد	متوسط استناد در هر سال
۱	Urban Tourism researches: Recent progress and current paradoxes [23]	Ashworth, G and Page, SJ	۲۰۱۱	Tourism Management	۴۹۰	۴۰/۸۳
۲	Identification of tourist hot spots based on social networks: A comparative analysis of European metropolises using photo-sharing services and GIS [41]	Garcia-Palomares, JC; Gutierrez, J and Minguez, C	۲۰۱۵	Applied Geography	۲۰۹	۲۶/۱۳
۳	Tourism marketing images of industrial cities [42]	Bramwell, B and Rawding, L	۱۹۹۶	Annals Of Tourism Research	۱۹۴	۷/۱۹
۴	'Stop Being a Tourist!' New Dynamics of Urban Tourism in Berlin-Kreuzberg [43]	Füller, H and Michel, B Jul	۲۰۱۴	International Journal Of Urban And Regional Research	۱۷۰	۱۸/۸۹
۵	Urban Tourism Research Developing an Agenda [9]	Edwards, D; Griffin, T and Hayllar, B	۲۰۰۸	Annals Of Tourism Research	۱۶۸	۱۱/۲
۶	Neo-bohemia: Art and neighborhood redevelopment in Chicago [44]	Lloyd, R	۲۰۰۲	Journal of Urban Affairs	۱۶۳	۷/۷۶
۷	An integrative framework for urban tourism research [45]	Pearce, DG	۲۰۰۱	Annals Of Tourism Research	۱۶۰	۷/۳۷
۸	Creativity and tourism in the city [46]	Richards, G	۲۰۱۴	Current Issues in Tourism	۱۵۶	۱۷/۳۳
۹	Food Tourism as a Viable Market Segment: It's All How You Cook the Numbers! [47]	McKercher, B., Okumus, F., & Okumus, B	۲۰۰۸	Journal of travel & tourism marketing	۱۵۳	۱۰/۲
۱۰	Sustainable urban tourism: understanding and developing visitor pro-environmental behaviours [48]	Miller, D; Merrilees, B and Coghlan, A	۲۰۱۵	Journal of Sustainable Tourism	۱۴۷	۱۸/۳۸

برترین نویسندگان

عنوان پراستنادترین مقاله این حوزه شناخته شده است. پس از آن‌ها برامول با انتشار ۴ مقاله که ۴۳۷ استناد به آن انجام شده و قدرت کلی پیوند ۴۵، در رده بعدی قرار دارد. مک‌کرچر نیز در رده بعدی با انتشار ۵ مقاله که ۳۹۵ استناد به آن صورت گرفته و قدرت کلی پیوند ۵۹ در رده بعد قرار دارد. فهرستی از برترین نویسندگان حوزه پژوهش گردشگری شهری در جدول ۳ ارائه شده است.

بررسی داده‌های استخراج‌شده از پایگاه داده، برترین نویسندگان حوزه پژوهش گردشگری شهری را نیز از لحاظ تعداد استنادهای صورت گرفته به مقالات آن‌ها مشخص می‌کند. بر این اساس، اشوورث و پیچ با انتشار یک مقاله در این حوزه که ۴۹۰ استناد به آن صورت گرفته و قدرت کلی پیوند ۴۲۷، پراستنادترین نویسندگان این حوزه به شمار می‌روند که مقاله آن‌ها نیز به

جدول ۳. پر استنادترین نویسندگان حوزه پژوهش گردشگری شهری

نام نویسنده	تعداد مقالات	تعداد استناد انجام گرفته	قدرت کلی پیوند
Ashworth, G	۱	۴۹۰	۴۲۷
Page, S j.	۱	۴۹۰	۴۲۷
Bramwell, B	۴	۴۳۷	۴۵
McKercher, B	۵	۳۹۵	۵۹
Carlos Garcia-PJ	۲	۳۳۲	۹۷
Gutierrez, J	۲	۳۳۲	۹۷
Pearce, DG	۴	۲۸۸	۲۱۳
Rawding, I	۲	۲۴۲	۲۲
Richards, G	۲	۲۳۴	۴۵
Griffin, T	۴	۲۲۱	۲۵۸

برترین مجلات

مجله جغرافیای گردشگری با ۸۱۱ استناد و قدرت کلی پیوند ۱۵۸ در رده سوم مجلات پر استناد قرار دارند. مجله پایداری نیز با انتشار ۶۶ عنوان مقاله در حوزه گردشگری شهری، فعال ترین مجله از نظر تعداد انتشار مقالات این حوزه به شمار می رود. در جدول ۴ فهرستی از مجلات برتر حوزه پژوهش گردشگری شهری به همراه تعداد مقالات منتشر شده، تعداد استناد صورت گرفته به آن ها و قدرت کلی پیوند ارائه شده است.

بر اساس یافته ها، مجله مدیریت گردشگری با ۲۰۹۵ استناد که به مقالات آن انجام گرفته و قدرت کلی پیوند ۳۲۲ به عنوان پر استنادترین مجله حوزه گردشگری شهری مشخص می شود. پر استنادترین مقاله این حوزه نیز در سال ۲۰۱۱ در همین مجله به چاپ رسیده است. سالنامه پژوهش های گردشگری با ۱۳۸۶ استناد و قدرت کلی پیوند ۲۱۳ در رده دوم مجلات پر استناد و پس از آن

جدول ۴. پر استنادترین مجلات حوزه پژوهش گردشگری شهری

نام مجله	تعداد مقاله	تعداد استناد	قدرت کلی پیوند
Tourism Management	۳۵	۲۰۹۵	۳۲۲
Annals of Tourism Research	۱۹	۱۳۸۶	۲۱۳
Tourism Geographies	۲۷	۸۱۱	۱۵۸
Current Issues in Tourism	۲۴	۷۷۸	۱۳۳
Sustainability	۶۶	۷۴۸	۲۵۴
International Journal of Tourism Cities	۵۲	۴۸۳	۲۲۸
Journal of Sustainable Tourism	۱۴	۴۳۹	۷۲
Cities	۱۲	۳۱۸	۶۳
Journal of Travel Research	۶	۳۱۶	۴۱
Applied geography	۳	۲۸۷	۳۴

برترین کشورها

با ۱۸۵۷ استناد و قدرت کلی پیوند ۴۰۰ در رده سوم پر استنادترین کشورهای این حوزه پژوهشی قرار دارند. همچنین چین با ۱۴۷ مقاله فعال ترین کشور در زمینه انتشار مقالات حوزه پژوهش گردشگری شهری به شمار می رود. فهرستی از ده کشور برتر در این حوزه پژوهشی در جدول ۵ نمایش داده شده است.

یافته ها نشان می دهد کشور انگلستان با ۲۰۳۵ استناد که به مقالات آن صورت گرفته، پر استنادترین کشور در حوزه پژوهش گردشگری شهری است که با قدرت کلی پیوند ۵۳۳، بیشترین قدرت پیوند را نیز دارد. پس از انگلستان، ایالات متحده آمریکا با ۱۹۷۶ استناد و قدرت کلی پیوند ۲۰۹ در رده دوم و چین

جدول ۵. پر استنادترین کشورهای حوزه پژوهش گردشگری شهری

کشور	تعداد مقاله	تعداد استناد	قدرت کلی پیوند
انگلستان	۶۸	۲۰۳۵	۵۳۳
ایالات متحده آمریکا	۶۹	۱۹۷۶	۲۰۹
چین	۱۴۷	۱۸۵۷	۴۰۰
اسپانیا	۹۱	۱۷۵۸	۳۹۷
هلند	۳۳	۱۷۴۳	۴۷۴

ساختار مفهومی و جریان‌های پژوهشی این حوزه مطرح شده است. تحلیل هم‌آیندی واژگان تکامل و پویایی‌های یک رشته پژوهشی را مورد بررسی قرار می‌دهد و ترسیم ساختار مفهومی حوزه پژوهشی را امکان‌پذیر می‌کند [۴۹] و [۵۰]. نرم‌افزار وی.او.اس ویوتر با مشخص کردن دفعات تکرار واژگان به همراه قدرت پیوند آن‌ها و مصورسازی هم‌آیندی واژگان، در این قسمت مورد استفاده قرار گرفته است. بر این اساسف پرتکرارترین واژگان حوزه تحقیقات گردشگری شهری عبارت‌اند از: «گردشگری شهری» با ۳۰۷ تکرار، «گردشگری» با ۴۸ تکرار و «گردشگری بیش از حد» با ۳۳ تکرار. بیشترین قدرت پیوند نیز مربوط به واژه گردشگری شهری (۴۴۳) است و پس از آن واژه گردشگری بیش از حد (۸۰) در رده دوم قرار دارد. لیست ده واژه پرتکرار این حوزه به همراه قدرت کلی پیوند در جدول ۷ نمایش داده شده است.

تحلیل هم‌آیندی کشورها، همکاری میان مؤلفان از کشورهای گوناگون را در گسترش یک حوزه علمی خاص مورد بررسی قرار می‌دهد و تأثیرگذارترین کشورها را در شبکه ارتباطی مشخص می‌کند [۳۵]. در این پژوهش تحلیل هم‌آیندی ۹ خوشه را نشان داد که کشورها با مفاهیم مرتبط را در یک خوشه قرار داده است. بر این اساس، از بین ۸۲ کشور منتشرکننده مقالات حوزه گردشگری شهری، ۱۰ کشور برتر در ۴ خوشه شناسایی شدند. بر این اساس، انگلستان با ۲۸ لینک و قدرت پیوند ۵۳، در رتبه نخست همکاری با سایر کشورها قرار دارد و پس از آن ایالات متحده و چین با ۱۹ و ۱۷ لینک در جایگاه‌های بعدی قرار دارند که نشان‌دهنده میزان همکاری این کشورها با دیگر کشورها در این زمینه پژوهشی است.

تحلیل هم‌آیندی واژگان

چهارمین سؤال این پژوهش در پی بررسی واژگان پرتکرار و در نتیجه، کشف

جدول ۷. پرتکرارترین واژگان حوزه پژوهش گردشگری شهری به همراه قدرت کلی پیوند

رتبه	واژه	تکرار	قدرت کلی پیوند
۱	Urban tourism	۳۰۷	۴۴۳
۲	Tourism	۴۸	۷۲
۳	overtourism	۳۳	۸۰
۴	Sustainable tourism	۲۰	۴۰
۵	Sustainability	۱۷	۴۱
۶	Cultural tourism	۱۷	۳۷
۷	Cities	۱۴	۳۳
۸	Sustainable development	۱۳	۲۷
۹	touristification	۱۲	۲۷
۱۰	City tourism	۱۲	۲۵
۱۱	GIS	۱۲	۳۳
۱۲	Gentrification	۱۱	۲۷
۱۳	Spatial analysis	۱۱	۲۴
۱۴	Urban planning	۱۱	۲۸
۱۵	Rural tourism	۱۰	۱۸

شهری، شهرها، میراث و مکان‌ها از موضوعات ابتدایی و بنیادی این حوزه پژوهشی بوده‌اند و در سالیان اخیر مباحثی همچون گردشگری بیش از حد، پایداری، اعیان‌سازی، اقامتگاه‌های فردبه‌فرد و گردشگری هوشمند نیز در پژوهش‌های حوزه گردشگری شهری مورد توجه قرار گرفته‌اند.

تصویر تحلیل هم‌آیندی واژگان بر اساس تراکم و شدت تکرار واژگان در شکل ۳ نمایش داده شده است. همچنین، تحلیل هم‌آیندی واژگان بر اساس سیر زمانی، روندهای پژوهشی و تمرکز بر موضوعات را طی سالیان اخیر نشان می‌دهد. شکل ۴ روند تکامل موضوعات را با رنگ بنفش (قدیمی) تا زرد (جدیدتر) نشان می‌دهد. بر این اساس، موضوعاتی همچون گردشگری

بحث

فیزیکی تبدیل شده‌اند. گردشگری هوشمند از جنبه‌های گوناگونی می‌تواند برای حل مشکل «گردشگری بیش از حد» به شهرها کمک کند. برای مثال از جی‌پی‌اس (GPS) برای تشخیص اینکه چرا تمایل به بازدید از یک مکان خاص وجود دارد استفاده می‌شود [۱۲]. علاوه بر این، تجزیه و تحلیل زمان سفر، ترافیک و سایر جنبه‌ها نیز می‌تواند ذی‌نفعان را قادر سازد تا تصمیمات و فرایندهای مؤثرتری اتخاذ کنند و در نتیجه، جذب گردشگران به مقاصد را بهینه سازند و بهبود دهند [۱۳] و مشتریان و گردشگران نیز می‌توانند تصمیم‌های هوشمندانه‌تری در ارتباط با گزینه‌های در دسترس بگیرند [۶۵] و [۶۶]. یافته‌های پژوهش و همچنین بررسی ادبیات نشان می‌دهد موضوع گردشگری هوشمند با یکی از موضوعات مهم در این زمینه یعنی پایداری نیز در ارتباط است و توسعه پایداری مقصدهای گردشگری شهری را موجب می‌شود که این موضوع نیز از جمله موضوعات مهم در گردشگری شهری است.

از دیگر روندهای موجود در گردشگری شهری نیز موضوع اقامتگاه‌های فرده‌فرد و یا به بیان دیگر، اقامتگاه‌های اشتراکی است که مهم‌ترین شکل آن کاناپه‌گردی (Couch Surfing) است. این نوع از اقامت که بر پایه توسعه تکنولوژی و اتصال دائم گردشگری به اینترنت به وجود آمده است، پدیده‌ای جدید در گردشگری شهری است که روند رو به رشدی در توسعه آن دیده می‌شود.

نتیجه‌گیری و پژوهش‌های آتی

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که لحاظ ساختار اجتماعی گرچه چین و ایالات متحده از کشورهای پیشرو در زمینه پژوهش‌های گردشگری شهری هستند، اما کشورهای اروپایی بیشترین پژوهش‌ها را در این زمینه داشته‌اند. همچنین یافته‌های پژوهش موضوعاتی را نشان داد که در سال‌های گذشته مورد توجه پژوهشگران بوده است. بررسی و مقایسه ادبیات گردشگری با پیشرفت‌های علمی گردشگری شهری نشان می‌دهد شکاف‌های پژوهشی بسیاری هنوز در این زمینه وجود دارد. همان‌گونه که بیان شد، گردشگری بیش از حد هم‌اکنون به مشکلی برای مقصدهای گردشگری اروپایی تبدیل شده است که آنان را به یافتن راه‌حلی برای این معضل وادار ساخته است؛ برای مثال درک اینکه گردشگری بیش از حد چه تأثیری بر تجربه گردشگران می‌گذارد و در مرحله پیش از سفر به چه میزان بر تصمیم‌گیری گردشگران برای انتخاب مقصد تأثیرگذار است و اینکه آیا کشورهای دیگر به‌ویژه کشورهای در حال توسعه در زمینه گردشگری چگونه باید این معضل را پیش‌بینی کنند نیز مورد نیاز است. از طرف دیگر، پژوهش‌هایی مورد نیاز است که این تأثیرگذاری را در ارتباط با دیگر انواع گردشگران در مناطق شهری مورد بررسی قرار دهد؛ برای مثال اینکه آیا گردشگری بیش از حد بر تجربه گردشگران مذهبی تأثیر منفی دارد یا خیر؛ زیرا برخی از این رویدادها ذات خود جمعی هستند. با وجود پژوهش‌های انجام‌یافته در این زمینه، ادبیات موجود هنوز نیازمند انجام پژوهش‌هایی دقیق و موردی در ارتباط با تجربه گردشگران شهری از تکنولوژی‌ها و ارائه خدمات شخصی‌سازی شده است. به بیان دیگر، نقش گردشگری هوشمند در گردشگری شهری به‌ویژه مشارکت گردشگران و همچنین هم‌آفرینی آنان در ارزش ایجاد شده در گردشگری هوشمند در شهرها مورد نیاز است. از طرف دیگر، بررسی ظرفیت تحمل شهرها و پایداری به‌ویژه در مقصدهای نوظهور نیز باید مورد توجه قرار گیرد. تحولات ایجادشده توسط اقامتگاه‌های فرده‌فرد نیز از جمله روابط میان گردشگر-میزبان، انگیزه‌ها، ترجیحات، نیازها و تجربه این نوع گردشگران، نیز از جمله موضوعاتی است که در پژوهش‌های آینده باید مورد توجه قرار گیرد.

پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد و روش کتاب‌سنجی و مصورسازی اقدام به دانش‌آفرینی در این زمینه کرده و تصویری کلی از وضعیت و جدیدترین موضوعات و شکاف‌های پژوهشی در زمینه گردشگری شهری به همراه تبیین این مفاهیم، ارائه داده است تا پژوهشگران را به سوی موضوعات روز این رشته هدایت کند و خلأ پژوهشی در این زمینه را پر کند. بر این اساس، تحلیل هم‌آیندی واژگان، روند پژوهش‌ها و همچنین موضوعات جدید در این زمینه را نشان می‌دهد. یافته‌های این پژوهش شناسایی جدیدترین روندها را تأیید می‌کند. به بیان دیگر، شکاف پژوهشی که پژوهش حاضر در پی توجه به آن بوده است، ارائه روندهای پژوهشی حال و آینده است که می‌تواند راهگشای پژوهشگران و به‌ویژه دانشجویان علاقه‌مند در این زمینه باشد. یافته‌های پژوهش حاضر روندهای پژوهشی که در سال‌های گذشته مورد توجه قرار گرفته را به تصویر کشیده است. بر این اساس، یکی از روندهای پژوهشی کنونی در زمینه گردشگری شهری که توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده، بحث گردشگری بیش از حد است که به عنوان یکی از معضلات شهری از آن نام برده می‌شود [۵۱]. سازمان جهانی گردشگری تعریفی از گردشگری بیش از حد ارائه داده است که عبارت است از: اثرگذاری گردشگری بر یک مقصد به گونه‌ای که کیفیت ادراک‌شده شهروندان و کیفیت تجربه گردشگران و بازدیدکنندگان به گونه‌ای منفی تحت تأثیر قرار می‌گیرد [۶۱]. این پدیده به دلیل ورود بیش از حد گردشگران در کشورهای اروپایی اتفاق افتاده است که تا پیش از سال ۲۰۱۷ وارد جریان اصلی بحث و گفت‌وگو قرار نگرفته بود [۵۳]. به عنوان مثال، در جریان نمایشگاه بین‌المللی گردشگری برلین (ITB Internationale Tourismus-Börse Berlin)، سال ۲۰۱۹، «گردشگری بیش از حد (over tourism)» به عنوان یکی از موضوعات اصلی مورد بحث در کنوانسیون مطرح شد و این پدیده به عنوان یک تهدید برای تجربه گردشگری و در نهایت، برای حسن شهرت یک مقصد در نظر گرفته شد [۵۵] و [۵۶]. هنگامی که تجمیع و تراکم گردشگران بیش از حد بالا می‌رود، زندگی روزمره ساکنان به واسطه مشکلات رفت و آمد در محله‌هایشان، سطوح بالاتر قیمت غذا و نوشیدنی و مشکلات برای یافتن امکانات خدماتی و خرده‌فروشی که نیازهای محلی را برآورده می‌کنند، تحت تأثیر منفی قرار می‌گیرد. به علاوه، حضور گردشگران در بعضی از مقاصد گردشگری باعث جذب سرمایه، افزایش تقاضا برای مسکن در آن مقصد و در نتیجه، گران شدن زمین می‌شود که در نهایت فقیرترین ساکنان آن اغلب قادر به پرداخت اجاره و زندگی در محله‌های گران‌قیمت نخواهند بود که در نتیجه، به یکی دیگر از معایب گردشگری بیش از حد و توریستی کردن مناطق یعنی اعیان‌سازی (Gentrification) می‌انجامد. این موضوع یکی دیگر از موضوعات بروز در پژوهش‌ها است. اعیان‌سازی تجاری و ناپدید شدن بازرگانان سنتی محلی، استعمار برندهای خارجی، تهدید بافت اجتماعی و اقتصادی محله به دلیل رشد اجاره‌دهی توریستی به عنوان کسب‌وکار از پیامدهای مهم آن هستند که در نتیجه عملکرد امکانات شهری برای جمعیت محلی را در معرض خطر قرار می‌دهد [۶۲ و ۶۳].

بررسی ادبیات، گردشگری هوشمند را به عنوان یکی از راه‌حل‌های اساسی در زمینه گردشگری بیش از حد نشان می‌دهد. یافته‌های پژوهش پیچ و دوپنگان نیز یافته‌های این پژوهش را تأیید می‌کند [۵۲]. یکی از راه‌حل‌های اصلی معضلات شهری و به‌ویژه گردشگری بیش از حد، گردشگری هوشمند است. گردشگری هوشمند و شهر هوشمند از جمله مفاهیمی هستند که با استفاده از تکنولوژی به حل مشکلات شهرها کمک کرده و ماهیت گردشگری شهری را تغییر داده‌اند که می‌تواند بر آینده توسعه شهرها تأثیر بگذارد. شهرهای هوشمند به گزینه‌ای مناسب برای مدیریت بهتر جریان گردشگری و فضاهای

- [1] Wang Y, Xiang Z. Toward a theoretical framework of collaborative destination marketing. *Journal of Travel Research*. 2007 Aug;46(1):75-85. <https://doi.org/10.1177/0047287507302384>
- [2] Pasquinelli C. Urban tourism (s): is there a case for a paradigm shift?. Available at SSRN 2584894. 2015 Mar 25. <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.4833.2881>
- [3] Haghzad A, Azimi Youshanloui I, Ramezanipour M, Bozorgmehr K. Negative consequences of Urban Tourism Development in District 22 of Tehran from the Viewpoint of Citizens and Experts. *MJSP* 2020; 24 (2) :171-199. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.16059689.1399.24.2.6.6> [In Persian].
- [4] Nazarizadeh, B., Alhoseiny Almodaresi, S. A., khabazi, M., Moayedfar, S. Defining the structural model of urban tourism brand with emphasis on branding elements (case study : Shahdad). *Journal of Tourism Planning and Development*, 2021; 10(36): 128-147. <https://doi.org/10.22080/jtpd.2021.20587.3443> [In Persian].
- [5] World Travel and Tourism Council. "City travel & tourism impact 2019", 2019. Available at <https://wtcc.org/Portals/0/Documents/Reports/2019/City%20Travel%20and%20Tourism%20Impact%20Extended%20Report%20Dec%202019.pdf>.
- [6] Saarinen J. Communities and sustainable tourism development: Community impacts and local benefit creation tourism. A research agenda for sustainable tourism. 2019:206-22. <https://doi.org/10.4337/9781788117104.00020>.
- [7] Hataminejad, H., Sharifi, A. Examines the role of urban tourism development on sustainable urban development (Case study: Sanandaj). *urban tourism*, 2015; 2(1): 61-74. <https://doi.org/10.22059/IUT.2015.54066> [In Persian].
- [8] Darcy S, Small J. Theorizing precincts: disciplinary perspectives. In *City Spaces-Tourist Places 2010* Aug 31 (pp. 63-91). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080878270>.
- [9] Edwards D, Griffin T, Hayllar B. Urban tourism research: developing an agenda. *Annals of tourism research*. 2008 Oct 1;35(4):1032-52. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2008.09.002>.
- [10] Brouder P, Ioannides D. Urban tourism and evolutionary economic geography: Complexity and co-evolution in contested spaces. In *Urban Forum 2014* Dec (Vol. 25, pp. 419-430). Springer Netherlands. <https://doi.org/10.1007/s12132-014-9239-z>.
- [11] Bulatova EK, U'chickiy OA. Historical and theoretical background to the formation of a tourist center: international experience. *Scientific Herald of the Voronezh State University of Architecture and Civil Engineering. Construction and Architecture*. 2015(1):92-104.
- [12] Bock K. The changing nature of city tourism and its possible implications for the future of cities. *European Journal of Futures Research*. 2015 Dec;3(1):1-8. <https://doi.org/10.1007/s40309-015-0078-5>.
- [13] Romero-García LE, Aguilar-Gallegos N, Morales-Matamoros O, Badillo-Piña I, Tejeida-Padilla R. Urban tourism: A systems approach—state of the art. *Tourism Review*. 2019 Jun 19;74(3):679-93. <https://doi.org/10.1108/TR-06-2018-0085>.
- [14] León-Gómez A, Ruiz-Palomo D, Fernández-Gámez MA, García-Revilla MR. Sustainable tourism development and economic growth: Bibliometric review and analysis. *Sustainability*. 2021 Feb 19;13(4):2270. <https://doi.org/10.3390/su13042270>.
- [15] Kumar B, Sharma A, Vatavwala S, Kumar P. Digital mediation in business-to-business marketing: A bibliometric analysis. *Industrial Marketing Management*. 2020 Feb 1;85:126-40. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2019.10.002>.
- [16] Merigó JM, Mas-Tur A, Roig-Tierno N, Ribeiro-Soriano D. A biblio-

مشارکت نویسندگان

سهیم مشارکت نویسندگان در این مقاله یکسان بوده است.

تشکر و قدردانی

این مقاله حامی مالی و معنوی ندارد.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافی توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- metric overview of the *Journal of Business Research* between 1973 and 2014. *Journal of Business Research*. 2015 Dec 1;68(12):2645-53. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.04.006>.
- [17] Zupic I, Čater T. Bibliometric methods in management and organization. *Organizational research methods*. 2015 Jul;18(3):429-72. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>.
 - [18] Guan H, Huang T. Rural tourism experience research: a bibliometric visualization review (1996-2021). *Tourism Review*. 2022 Jul 27;78(3):761-77. <https://doi.org/10.1108/TR-03-2022-0147>.
 - [19] Bhowmik P. Heritage tourism: a bibliometric review. *Anatolia*. 2021 Jul 3;32(3):387-403. <https://doi.org/10.1080/13032917.2021.1875250>.
 - [20] Okumus B, Koseoglu MA, Ma F. Food and gastronomy research in tourism and hospitality: A bibliometric analysis. *International Journal of Hospitality Management*. 2018 Jul 1;73:64-74. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2018.01.020>.
 - [21] khazaei, M. Urban Tourism and Sustainable Urban Development. *Geography and Human Relationships*, 2019; 2(3): 280-291. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26453851.1398.2.3.16.8>. [In Persian].
 - [22] Ashghali farahani, G., Imeni Gheshlagh, S. The role of boutique hotels in the development of urban tourism, Case study: Boutique hotels in the 11th and 12th districts of Tehran. *Journal of Tourism Planning and Development*, 2022; 11(40): 187-210. <https://doi.org/10.22080/jtpd.2022.22052.3590>. [In Persian].
 - [23] Ashworth G, Page SJ. Urban tourism research: Recent progress and current paradoxes. *Tourism management*. 2011 Feb 1;32(1):1-5. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2010.02.002>.
 - [24] Khodaei, U., Kargar, B., Sarvar, R. Urban tourism a new approach towards urban regeneration (case study of Zanjan city). *Zagros landscape geography and urban planning*, 2022; 14(25): 49-81. <https://doi.org/10.22067/jgrd.2022.78780.1189>. [In Persian].
 - [25] Yazdanpanah, Z., Jafari Mehrabadi, M., Shokrgozar, A. Study on the Desirability of Pedestrian Precincts with an Approach to Urban Tourism (a Case Study of Central Pedestrian Precinct of Rasht). *Journal of Tourism Planning and Development*, 2020; 9(32): 71-86. <https://doi.org/10.22080/jtpd.2020.17182.3138>. [In Persian].
 - [26] UNWTO. Global Report on City Tourism-Cities 2012 Project, 2012. Available at <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284415300>.

- [27] IPK International. "ITB world travel trends report 2012-2013", Messe Berlin GmbH, Berlin, 2013. Available at <https://www.yumpu.com/en/document/view/23575566/itb-world-travel-trends-report-2012-2013-pdf-18-mb-itb-berlin>.
- [28] Ahmadzadeh, A., Dadashpour moqadam, M., Hazrati, M. Development of urban tourism based on indicators of urban creativity (case study: Qazvin city). *Tourism research and sustainable development*. 2020; 10(3), 15-26. [In Persian].
- [29] Law CM. *Tourism in British provincial cities: a tale of four cities*. Tourism in British provincial cities: a tale of four cities. 1996:179-205.
- [30] Cave J, Jolliffe L. *Urban tourism*. Tourism: The Key Concepts. Robinson, P.(Ed.) London: Routledge. 2012:268-70.
- [31] Navaei, R. *Tourism development planning and policy*. Tehran, Mahkame Publications, 2018. [In Persian]
- [32] Farajirad, A., Seyed Nassiri, S. J. Analytical Approaches in Sustainable Development of Urban Tourism. *Territory*, 2010; 7(No 25): 29-40. [In Persian].
- [33] Kholidah H, Hijriah HY, Mawardi I, Huda N, Herianingrum S, Alkawsar B. A Bibliometric mapping of peer-to-peer lending research based on economic and business perspective. *Heliyon*. 2022 Nov 1;8(11). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e11512>.
- [34] Tepe G, Geyikci UB, Sancak FM. Fintech companies: a bibliometric analysis. *International Journal of Financial Studies*. 2021 Dec 28;10(1):2. <https://doi.org/10.3390/ijfs10010002>.
- [35] Hassan Shah SH, Noor S, Bayiz Ahmad A, Saleem Butt A, Lei S. Retrospective view and thematic analysis of value co-creation through bibliometric analysis. *Total Quality Management & Business Excellence*. 2022 May 19;33(7-8):752-76. <https://doi.org/10.1080/14783363.2021.1890017>.
- [36] Farooq RK, Rehman SU, Ashiq M, Siddique N, Ahmad S. Bibliometric analysis of coronavirus disease (COVID-19) literature published in Web of Science 2019–2020. *Journal of family & community medicine*. 2021 Jan;28(1):1. <https://doi.org/10.4103/jfcm.jfcm.332.20>.
- [37] Esmaeili Mahyari, M., Ghaffari, M., Irani, H. R., Zarei-Matin, H., Ebrahimi, E. Investigation of Customer experience research evolution: Using bibliometric analysis and visualization. *New Marketing Research Journal*, 2021; 11(3): 92-67. <https://doi.org/10.22108/nmrj.2021.126043.2299>. [In Persian].
- [38] Dinić BM, Jevremov T. Trends in research related to the Dark Triad: A bibliometric analysis. *Current Psychology*. 2021 Jul;40:3206-15. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00250-9>.
- [39] Van Eck N, Waltman L. Software survey: VOS viewer, a computer program for bibliometric mapping. *scientometrics*. 2010 Aug 1;84(2):523-38. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>.
- [40] Donthu N, Kumar S, Mukherjee D, Pandey N, Lim WM. How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*. 2021 Sep 1;133:285-96. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>.
- [41] García-Palomares JC, Gutiérrez J, Mínguez C. Identification of tourist hot spots based on social networks: A comparative analysis of European metropolises using photo-sharing services and GIS. *Applied Geography*. 2015 Sep 1; 63:408-17. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2015.08.002>.
- [42] Bramwell B, Rawding L. Tourism marketing images of industrial cities. *Annals of Tourism research*. 1996 Jan 1;23(1):201-21. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(95\)00061-5](https://doi.org/10.1016/0160-7383(95)00061-5).
- [43] Füller H, Michel B. 'Stop Being a Tourist!' New Dynamics of Urban Tourism in Berlin-Kreuzberg. *International Journal of Urban and Regional Research*. 2014 Jul;38(4):1304-18. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12124>.
- [44] Lloyd R. Neo-bohemia: Art and neighborhood redevelopment in Chicago. *Journal of urban affairs*. 2002 Dec 1;24(5):517-32. <https://doi.org/10.1111/1467-9906.00141>.
- [45] Pearce DG. An integrative framework for urban tourism research. *Annals of tourism research*. 2001 Jan 1;28(4):926-46. <https://doi.org/10.1080/13683500.2013.783794>.
- [46] Richards G. Creativity and tourism in the city. *Current issues in Tourism*. 2014 Feb 7;17(2):119-44. <https://doi.org/10.1080/13683500.2013.783794>.
- [47] McKercher B, Okumus F, Okumus B. Food tourism as a viable market segment: It's all how you cook the numbers!. *Journal of travel & tourism marketing*. 2008 Oct 1;25(2):137-48. <https://doi.org/10.1080/10548400802402404>.
- [48] Miller D, Merrilees B, Coghlan A. Sustainable urban tourism: Understanding and developing visitor pro-environmental behaviours. *Journal of Sustainable Tourism*. 2015 Jan 2;23(1):26-46. <https://doi.org/10.1080/09669582.2014.912219>.
- [49] Chakraborty K, Mukherjee K, Mondal S, Mitra S. A systematic literature review and bibliometric analysis based on pricing related decisions in remanufacturing. *Journal of Cleaner Production*. 2021 Aug 10;310:127265. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.127265>.
- [50] Bajaj V, Kumar P, Singh VK. Linkage dynamics of sovereign credit risk and financial markets: A bibliometric analysis. *Research in International Business and Finance*. 2022 Jan 1;59:101566. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2021.101566>.
- [51] Novy J, Colomb C. Urban tourism as a source of contention and social mobilisations: A critical review. *Travel and Tourism in the Age of Overtourism*. 2021 Mar 29:6-23. <http://dx.doi.org/10.1080/021568316.2019.1577293>.
- [52] Page SJ, Duignan M. Progress in Tourism Management: Is urban tourism a paradoxical research domain? Progress since 2011 and prospects for the future. *Tourism Management*. 2023 Oct 1;98:104737. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104737>.
- [53] Goodwin H. The challenge of overtourism. *Responsible tourism partnership*. 2017 Oct 30;4:1-9.
- [54] Eckert C, Zacher D, Pechlaner H, Namberger P, Schmude J. Strategies and measures directed towards overtourism: a perspective of European DMOs. *International Journal of Tourism Cities*. 2019 Dec 3;5(4):639-55. <https://doi.org/10.1108/IJTC-12-2018-0102>.
- [55] ITB Berlin. "Convention program". 2019. available at: www.itb-berlin.com.
- [56] Nilsson JH. Conceptualizing and contextualizing overtourism: The dynamics of accelerating urban tourism. *International Journal of Tourism Cities*. 2020 Nov 28;6(4):657-71. <https://doi.org/10.1108/IJTC-08-2019-0117>.
- [57] Bouchon F, Rauscher M. Cities and tourism, a love and hate story; towards a conceptual framework for urban overtourism management. *International Journal of Tourism Cities*. 2019 Dec 3;5(4):598-619. <https://doi.org/10.1108/IJTC-06-2019-0080>.
- [58] Dumbrovská V. Urban tourism development in Prague: from tourist mecca to tourist ghetto. *Tourism in the city: Towards an integrative agenda on urban tourism*. 2017:275-83. https://doi.org/10.1007/978-3-319-26877-4_19.
- [59] Peeters P, Gössling S, Klijs J, Milano C, Novelli M, Dijkmans C, Eijgelaar E, Hartman S, Heslinga J, Isaac R, Mitas O. Research for TRAN

- Committee-Overtourism: impact and possible policy responses. 2021. <https://doi.org/10.2861/919195>.
- [60] Zukin S. Naked city: The death and life of authentic urban places. Oxford University Press; 2009 Dec 18. <https://doi.org/10.1093/oso/9780195382853.001.0001>.
- [61] UNWTO. "World tourism organization (UNWTO); Centre of expertise leisure, tourism & hospitality; NHTV breda university of applied sciences; and NHL stenden university of applied sciences", 'Overtourism'? – Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions, UNWTO, Madrid. 2018. <https://doi.org/10.18111/9789284420070>.
- [62] García-Hernández M, la Calle-Vaquero D, Yubero C. Cultural heritage and urban tourism: Historic city centres under pressure. Sustainability. 2017 Aug;9(8):1346. <https://doi.org/10.3390/su9081346>.
- [63] Kesar O, Dezeljin R, Bienenfeld M. Tourism gentrification in the city of Zagreb: Time for a debate. Interdisciplinary Management Research. 2015;11:657-68.
- [64] Pasquinelli C. Building from scratch? An "inner connectivity" framework for soft urban tourism development. International Journal of Tourism Cities. 2016 Aug 8;2(3):248-56. <https://doi.org/10.1108/IJTC-05-2016-0010>.
- [65] Mehraliyev F, Chan IC, Choi Y, Koseoglu MA, Law R. A state-of-the-art review of smart tourism research. Journal of Travel & Tourism Marketing. 2020 Jan 2;37(1):78-91. <https://doi.org/10.1080/10548408.2020.1712309>.
- [66] Gretzel U, Sigala M, Xiang Z, Koo C. Smart tourism: foundations and developments. Electronic markets. 2015 Sep;25:179-88. <https://doi.org/10.1007/s12525-015-0196-8>.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی